

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI

realizowany od września 2009 r. do sierpnia 2013 r.

V LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. A. MICKIEWICZA W CZĘSTOCHOWIE

Opracowanie: dr Melania Orzechowska

SPIS TREŚCI:

1. Założenia Szkolnego Programu Profilaktyki.....	3
2. Cele Szkolnego Programu Profilaktyki.....	4
3. Podstawa prawna.	5
4. Wychowawczy kontekst profilaktyki.	6
5. Szczegółowe zadania Szkolnego Programu Profilaktyki.....	7
6. Przewidywane efekty działań profilaktycznych.....	12
7. Tematyka godzin wychowawczych.....	13
8. Ewaluacja.....	14
9. Literatura.....	15

1. ZAŁOŻENIA SZKOLNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI.

Szkolny Program Profilaktyki oparty jest na założeniach programu „Bezpieczna i przyjazna szkoła” 2008-2012, który promuje ideę zaufania pomiędzy światem dorosłych a światem dzieci. Program zakłada, że na nauczycielach spoczywa obowiązek budowania wspierających, podmiotowych relacji z uczniem. Zadaniem programu „Bezpieczna i przyjazna szkoła” jest przypomnienie, że uczniowie bardzo potrzebują mądrych, świadomych, uczciwych, przyjaznych dorosłych, którzy pomogą im dokonywać trudnych wyborów, podejmować decyzje, które mogą zaważyć na całym ich życiu. Uczniowie potrzebują dorosłych, którzy pomogą im stać się ludźmi odpowiedzialnymi, otwartymi na innych, potrafiącymi współdziałać i porozumiewać się bez przemocy z innymi, konstruktywnie rozwiązywać konflikty i budować w ten sposób poczucie własnej wartości.

Szkoła z racji swoich funkcji zobowiązana jest do wczesnego rozpoznawania problemów i podejmowania działań profilaktycznych, wychowawczych, terapeutycznych i korekcyjnych. Działania podejmowane w V Liceum Ogólnokształcącym są zgodnie z przyjętym planem pracy na prośbę ucznia, nauczyciela, rodzica lub w wyniku zaistniałej sytuacji problemowej. Oddziaływania psychologiczno – pedagogiczne obejmują teren szkoły, środowisko rówieśnicze, dom rodzinny.

Program profilaktyki jest oparty na diagnozie potrzeb wśród uczniów oraz na stałym partnerskim współdziałaniu wszystkich nauczycieli, pedagoga szkolnego, higienistki szkolnej, pozostałych pracowników szkoły, rodziców, również z różnymi podmiotami mogącymi mieć wpływ na pomoc. W zakresie profilaktyki wychowawczej prowadzona jest systematyczna obserwacja uczniów w celu rozpoznania, zdiagnozowania warunków życia i funkcjonowania uczniów napotykających na trudności dydaktyczne i sprawiających problemy wychowawcze.

Program jest dostosowywany do aktualnych przepisów prawnych, posiadanych możliwości realizacyjnych i bieżących potrzeb.

2. CELE SZKOLNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI:

1. Udzielanie uczniom klas I wsparcia psychicznego i wskazówek ułatwiających adaptację.
2. Kształtowanie pozytywnych relacji między rówieśnikami, integracja zespołu klasowego i nawiązywanie więzi emocjonalnych oraz budowa wzajemnego zaufania w grupie rówieśników.
3. Uczenie współpracy i współdziałania na rzecz budowania zdrowego środowiska psychospołecznego (klimat społeczny szkoły).
4. Zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki.
5. Usprawnienie procesu uczenia się.
6. Rozwijanie poczucia własnej wartości - uporządkowanie własnego "ja", samopoznanie, rozwijanie własnej indywidualności, kontroli i umiejętności zachowania się w określonych sytuacjach.
7. Rozwijanie umiejętności psychospołecznych uczniów (otwarta komunikacja, rozwiązywanie konfliktów i problemów, wsparcie w przezwyciężaniu i radzeniu sobie z trudnościami);
8. Zapoznanie uczniów z podstawową wiedzą na temat rodzaju uzależnień i ich szkodliwości dla zdrowia.
9. Uświadomienie konsekwencji używania różnych środków odurzających.
10. Zapobieganie wszelkim objawom patologii społecznej.
11. Przygotowanie do radzenia sobie z emocjami i stresem.
12. Promowanie zdrowego stylu życia.
13. Zwrócenie uwagi na symptomy śmiertelnych chorób (anoreksja, bulimia, rak piersi, HIV/AIDS).
14. Przygotowanie uczniów do życia w rodzinie.
15. Wychowanie wśród uczniów odczucia o wspólnej odpowiedzialności społecznej za wszelkie wykroczenia i nadużycia.

3. PODSTAWA PRAWNA:

- *Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz.2572, z późn. zm.).*
- *Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, z późn. zm).*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutow publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. z 2002r. Nr 10, poz. 96).*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2002r. Nr 51, poz. 458).*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 19 lipca 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz. U. z 2002 r. Nr 121, poz. 1037).*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 11, poz. 114).*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. z 2003 r. Nr 26, poz. 226).*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 marca 2005 r. w sprawie ramowych statutow placówek publicznych (Dz. U. Nr 52, poz. 466).*

4. WYCHOWAWCZY KONTEKST PROFILAKTYKI:

Profilaktyka

- jest to proces wspomagania człowieka, w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu, a także ograniczanie i likwidowanie czynników, które blokują prawidłowy rozwój i zaburzają zdrowy styl życia.

PROFILAKTYKA PIERWSZORZĘDOWA

to działania mające na celu:

z jednej strony
zaś z drugiej

**promocję zdrowia i przedłużanie życia człowieka,
zapobieganie pojawianiu się problemów związanych z zachowaniami dysfunkcyjnymi.**

Szczególnie wyraźnie akcentuje się tutaj budowanie i rozwijanie różnorodnych umiejętności radzenia sobie z wymogami życia, albowiem deficyty w tym zakresie są powszechnie spotykane w populacji osób dysfunkcjonalnych. Równie ważne jest dostarczanie rzetelnych informacji, dostosowanych do specyfiki odbiorców.

PROFILAKTYKA DRUGORZĘDOWA

ma na celu:

ujawnianie osób o najwyższym ryzyku dysfunkcyjności,

oraz

pomaganie im w redukcji tego ryzyka.

PROFILAKTYKA TRZECIORZĘDOWA rozumiana jest jako interwencja po wystąpieniu dysfunkcji,

ma na celu:

z jednej strony

- **przeciwdziałanie pogłębianiu się procesu chorobowego,**

zaś z drugiej

- **umożliwienie osobie objętej terapią i rehabilitacją powrotu do społeczeństwa, prowadzenia z nim satysfakcjonującego i społecznie akceptowanego trybu życia, wolnego od patologii.**

5. SZCZEGÓŁOWE ZADANIA SZKOLNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI:

Lp.	Zadania do realizacji	Sposoby realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
1.	Stwarzanie równych szans rozwoju uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych.	- Wykaz uczniów z opiniami i orzeczeniami PPP-P. - Uwzględnianie wytycznych zawartych w opiniach PPP-P. - Otoczenie szczególną opieką uczniów z orzeczeniami PPP-P. - Kontrolowanie pracy własnej uczniów obejmującej poprawność pisowni. - Kierowanie uczniów mających specyficzne trudności w uczeniu się na badania do PPP-P. - Przestrzeganie terminów badań w PPP-P (wysyłanie uczniów do PPP-P w celu uaktualnienia badań).	- Pedagog szkolny - Wszyscy nauczyciele - Wszyscy nauczyciele - Nauczyciele języka polskiego - Nauczyciele języka polskiego i matematyki - Pedagog szkolny	W ciągu roku	
2.	Promowanie zdrowego stylu życia.	- Zdrowe i racjonalne odżywianie się. - Nabywanie umiejętności radzenia sobie ze stresem. - Program edukacyjny dla maturzystów – „Stres pod kontrolą”. - Realizacja programu "Różowa wstążeczka": a) badanie piersi, b) zachorowania na raka piersi, c) wykonanie gazetki dotyczącej programu „Różowa wstążeczka”.	- Pielęgniarka szkolna, wychowawcy klas - Pedagog szkolny - Pedagog szkolny - Pielęgniarka szkolna, pedagog szkolny - Nauczyciele biologii - Koordynator programu, pedagog szkolny	- W ciągu roku - W ciągu roku - Listopad - marzec - W ciągu roku	
3.	Zapewnienie uczniom udziału w zajęciach promocji zdrowia	- Podjęcie działań mających na celu wspomaganie rozwoju samoświadomości, kształtowanie umiejętności życiowych oraz społeczno-emocjonalnych młodzieży (doskonalenie	- Pedagog szkolny wraz z pracownikami PPP-P	- W ciągu roku	

	psychicznego.	umiejętności porozumiewania się z ludźmi, rozwijanie poczucia własnej wartości, konstruktywne radzeniem sobie z problemami i trudnymi stanami emocjonalnymi.			
4.	Zapobieganie patologiom i uzależnieniom.	- Dostarczenie uczniom informacji o konsekwencjach stosowania środków odurzających. - Ja przeciw używkom: papierosy, alkohol, narkotyki. - Sporządzenie listy osób palących. - Zorganizowanie konkursu wiedzy o HIV/AIDS. - Udostępnianie plakatów oraz sporządzenie gazetki dotyczące szkodliwości palenia tytoniu. - W miarę możliwości wprowadzenie Metody szkolnej interwencji profilaktycznej zakładającej zawieranie kontraktów z uczniem i jego rodzicami, co pozwala przenieść na ucznia odpowiedzialność za podejmowane przez niego działania i decyzje.	- Zaproszenie przedstawicieli Straży Miejskiej - Wychowawcy klas, pedagog szkolny - Wychowawcy klas, pedagog szkolny - Pedagog szkolny - Pedagog szkolny - Pedagog szkolny, wychowawcy klas	- W ciągu roku - W ciągu roku - W ciągu roku - Grudzień - W ciągu roku	
5.	Przeciwdziałanie agresji.	- Przemoc i przestępstwa wśród młodzieży a odpowiedzialność karna. - Zapobieganie agresji wśród uczniów. - Wyposażenie uczniów w umiejętności radzenia sobie z własną i cudzą agresją (asertywne sposoby rozwiązywania konfliktów) oraz wyrobienie gotowości do niesienia pomocy ofiarom przemocy. - Monitoring zjawiska agresji i przemocy w szkole.	- Prelekcja przeprowadzona przez Straż Miejską - Wszyscy nauczyciele - Wychowawcy klas, pedagog szkolny - Wszyscy nauczyciele	- W ciągu roku	

6.	Orientacja zawodowa i planowanie kariery zawodowej.	- Poradnictwo indywidualne (zapoznanie młodzieży z warunkami dokonania prawidłowego kierunku dalszego kształcenia. - Udostępnianie uczniom aktualnych informatorów odnośnie uczelni wyższych i szkół pomaturalnych. - Udostępnianie uczniom teczek zawodoznawczych. - Pomoc w dokonaniu prawidłowego wyboru zawodu zgodnego z zainteresowaniami na podstawie testu „INWENTARZ ZAINTERESOWAŃ”. - Realizacja zajęć z zakresu orientacji zawodowej. - Organizacja warsztatów dla uczniów klas II „Planuję optymalną karierę zawodową”. - Utworzenie punktu konsultacyjnego dla uczniów klas III.	- Pedagog szkolny - Pedagog szkolny - Pedagog szkolny - Pedagog szkolny - Pedagog szkolny - Pracownicy CIZ - Pedagog szkolny przy współpracy z CIZ	- W ciągu roku	
7.	Adaptacja w nowym środowisku szkolnym.	- Spotkanie informacyjne dla rodziców uczniów klas I. - Organizacja zajęć integracyjnych dla uczniów klas I. - Przeprowadzenie zajęć wychowawczych ułatwiających młodzieży adaptację w szkole. - Przeprowadzenia zajęć wychowawczych w klasach I „Poznajemy siebie”.	- Dyrektor i pedagog szkolny - Pedagog szkolny wraz z PPP-P lub CIZ - Wychowawcy klas - Pedagog szkolny	- Wrzesień - Wrzesień – listopad - Wrzesień - Wrzesień – listopad	
8.	Udzielanie przez nauczycieli odpowiedniej pomocy i opieki uczniom rozpoczynającym naukę w szkole.	- Niwelowanie skutków niepowodzeń szkolnych. - Wdrożenie uczniów do systematyczności i efektywności w działaniu i uczeniu się. - Prowadzenie zajęć z zakresu kinezylogii edukacyjnej.	- Wszyscy nauczyciele - Wszyscy nauczyciele - Pedagog szkolny	- W ciągu roku	
9.	Rozpoznanie problemów wychowawczych uczniów oraz	- Wywiady z wychowawcami klas mające na celu rozpoznanie zespołów klasowych. - Przeprowadzanie indywidualnych rozmów	- Pedagog szkolny - Wychowawcy klas,	- Wrzesień - W ciągu	

	uwzględnienie ich potrzeb w tym zakresie.	z uczniem i rodzicami (rozpoznanie sytuacji rodzinnej uczniów i warunków bytowych).	pedagog szkolny	roku	
10.	Zapewnienie pomocy psychologiczno – pedagogicznej.	- Konsultacje indywidualne dla uczniów. - Wzmocnienie pomocy psychologiczno – pedagogicznej poprzez tworzenie w szkołach punktów konsultacyjnych dla uczniów, nauczycieli i rodziców.	- Pedagog szkolny - Pedagog szkolny, Psycholog z PPP-P	- W ciągu roku - W miarę potrzeb	
11.	Stworzenie warunków samorządowego działania uczniów.	- Włączenie samorządu szkolnego do konkretnych działań profilaktycznych umożliwiających uczniom wykazanie się własnymi pomysłami i inicjatywami. - Uczestnictwo uczniów w różnych formach aktywności organizacji i stowarzyszeń młodzieżowych. - Organizowanie przez uczniów imprez okolicznościowych, akademii, happeningów, zawodów sportowych dla całej społeczności uczniowskiej w celu integracji ze szkołą.	- Opiekunowie Samorządu Uczniowskiego - Wszyscy nauczyciele - Wszyscy nauczyciele	- W ciągu roku - W ciągu roku	
12.	Motywowanie uczniów do wysiłku intelektualnego i pracy nad sobą.	- Docenianie starań i osiągnięć uczniów, nagradzanie uczniów. - Rozwijanie umiejętności społecznych i emocjonalnych dzieci i młodzieży, umożliwiających prawidłowe funkcjonowanie w relacjach interpersonalnych i grupowych, a w szczególności: a) rozwijanie poczucia własnej wartości i tolerancji wobec „inności”, b) kształtowanie pożądanych postaw życiowych zgodnych z ideą fair play, c) rozwijanie samorządności i wolontariatu, d) podnoszenie umiejętności komunikowania się z innymi, w tym za pomocą narzędzi technologii informacyjno – komunikacyjnych tak, aby szanować prawa rówieśników, nauczycieli i innych użytkowników nowoczesnych mediów.	- Dyrekcja, wszyscy nauczyciele - Pedagog szkolny, wychowawcy klas - Nauczyciele informatyki	- W ciągu roku - W ciągu roku	

13.	Organizacja zajęć dla uczniów uzdolnionych i zainteresowanych daną dziedziną.	- Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie zainteresowań, uzdolnień, talentów, doskonalenie różnorodnych umiejętności i pogłębianie wiedzy, w tym szczególnie: a) rozwijanie kompetencji kulturowych młodzieży, przygotowanie do aktywnego uczestnictwa młodzieży w życiu kulturalnym i publicznym, b) rozwijanie zainteresowań, uzdolnień, umiejętności i kompetencji sportowych przygotowujących do prozdrowotnej aktywności sportowej oraz rozwoju talentów sportowych, c) prowadzenie zajęć kształtujących tożsamość kulturową i społeczną młodych ludzi, budujących poczucie przynależności do wspólnoty lokalnej, d) prowadzenie działań promujących twórczość młodzieżową oraz jednostki wybitnie uzdolnione, - Organizowanie wyjść do kina, teatru oraz innych placówek kulturalno - oświatowych - Organizacja dodatkowych zajęć z poszczególnych przedmiotów.	- Wszyscy nauczyciele	- W ciągu roku	
14.	Analiza wskaźników obecności uczniów na zajęciach.	- Notowanie uwag uczniów w zeszycie uwag. - Wyciąganie konsekwencji z nieusprawiedliwionych godzin lekcyjnych.	- Dyrekcja, wychowawcy klas, nauczyciele, pedagog	- W ciągu roku	
15.	Przestrzeganie zasad zachowania przez uczniów.	- Wyciąganie konsekwencji w razie kolizji uczniów z prawem. - Prowadzenie rozmów indywidualnych z uczniami i rodzicami.	- Dyrekcja, pedagog szkolny	- W ciągu roku	

6. PRZEWIDYWANE EFEKTY DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH:

- Szybsza i łatwiejsza adaptacja w nowym środowisku szkolnym.
- Lepsze relacje między uczniami – nauczycielami – rodzicami.
- Mniejszy wskaźnik agresji, przemocy wśród uczniów.
- Rozwój umiejętności asertywnych.
- Przewidywanie zagrożeń wynikających z przypadkowych kontaktów seksualnych.
- Świadomość zagrożeń wynikających z uzależnienia od papierosów, alkoholu, narkotyków.
- Wykształcenie umiejętności radzenia sobie z uzależnieniem i skuteczne szukanie pomocy.
- Dostrzeżenie walorów zdrowego stylu życia.
- Skuteczniejsze podejmowanie decyzji w trudnych sytuacjach życiowych (wybór partnera, współżycie seksualne, środki antykoncepcyjne).
- Umiejętności przewidywania zagrożeń związanych z przemocą seksualną – gwałty, molestowanie.
- Zwrócenie większej uwagi na dbałość o swoje zdrowie i podejmowanie środków zaradczych w sytuacjach zagrożenia.
- Lepsze rozpoznanie swoich zdolności i umiejętności (ankiety, testy psychologiczne).
- Rozpoznanie poziomu atrakcyjności różnych zawodów i specjalności w skali regionu, kraju, Unii Europejskiej.
- Świadomość znaczenia w życiu komunikacji werbalnej i niewerbalnej.
- Umiejętność zastosowania pożądanych form i norm zachowania się w określonych sytuacjach życiowych.
- Wykształcenie radzenia sobie ze stresem poprzez różne formy i metody.

7. TEMATYKA GODZIN WYCHOWAWCZYCH:

1. Zajęcia integracyjne „poznajemy siebie”.
2. Komunikacja interpersonalna.
3. Wspomaganie procesu uczenia się.
4. Kinezyjologia edukacyjna.
5. Promowanie zdrowego stylu życia.
6. Metody radzenia sobie ze stresem.
7. Kształtowanie umiejętności życiowych oraz społeczno-emocjonalnych.
8. Zapobieganie uzależnieniom.
9. Zagrożenia współczesnego świata.
10. Przemoc i przestępstwa wśród młodzieży a odpowiedzialność karna.
11. Orientacja zawodowa.

8. EWALUACJA PROGRAMU PROFILAKTYKI:

Pod koniec roku szkolnego przeprowadzona będzie ewaluacja programu za pomocą ankiety, która zawierać będzie następujące zagadnienia:

- respektowanie przez nauczycieli opinii i orzeczeń PPP-P,
- ocena zajęć z zakresu promocji zdrowego stylu życia i promocji zdrowia psychicznego,
- zapotrzebowanie na profilaktykę z zakresu uzależnień,
- występowanie zjawiska agresji i przemocy na terenie szkoły,
- pomocy szkoły w adaptacji uczniów do nowego środowiska szkolnego,
- zapotrzebowania na pomoc psychologiczną,
- możliwości rozwijania zainteresowań na terenie szkoły,
- propozycji rozwiązań problemów związanych z absencją uczniów na zajęciach
- przydatności zajęć z zakresu orientacji zawodowej.

Uzyskane wyniki posłużą do analizy przeprowadzonych działań, ich skuteczności oraz potrzeby wprowadzenia ewentualnych zmian.

9. LITERATURA:

1. Gaś Z., Badanie zapotrzebowania na profilaktykę w szkole. Lublin 2004.
2. Gaś Z., Szkolny program profilaktyki: istota, konstruowanie, ewaluacja. Lublin 2004.
3. Uchwała Nr 172/2008 Rady Ministrów z dnia 19 sierpnia 2008 r. w sprawie przyjęcia Rządowego programu na lata 2008 - 2013 "Bezpieczna i przyjazna szkoła".